

VISITATIERAPPORT

Hbo-bacheloropleiding Communicatie

Hogeschool van Amsterdam

Datum visitatie: 30 en 31 januari 2023

Datum rapport: 30 maart 2023



INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	4
4.	ORDELEN PER STANDAARD	5
BIJLAGE I	Overzicht oordelen per standaard en eindoordeel	13
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	14
BIJLAGE III	Bestudeerde documentatie	17
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	19
BIJLAGE V	Gebruikte afkortingen	20

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool van Amsterdam
Status instelling	Bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (21 augustus 2019, geldig tot 4 november 2025)
NAAM OPLEIDING	Bachelor Communicatie
Registratienummer CROHO	34405
CROHO-onderdeel	Economie
Oriëntatie opleiding	Hbo
Niveau opleiding	Bachelor
Graad en titel	Bachelor of Arts (BA)
Aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen	N.v.t.
Locatie(s)	Amsterdam
Variant(en)	Voltijd en Deeltijd
<i>Joint degree, double degree</i>	Niet van toepassing
Onderwijstaal	Nederlands
Datum locatiebezoek	30 en 31 januari 2023

2. SAMENVATTING

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Het landelijke profiel, waarin beroepsvereisten en hbo-niveau zijn afgedekt, vormt voor hbo Communicatie (CO) het uitgangspunt, zowel voor de voltijd- als voor de deeltijdopleiding. Met ethiek, diversiteit, duurzaamheid en verantwoorde digitalisering is een eigen HvA-kleur toegevoegd. Het panel vindt dat passend bij de HvA-identiteit en bij maatschappelijke ontwikkelingen.

De nieuwe beoogde leerresultaten (stonesmodel) vindt het panel een verbetering ten opzichte van de oude (themasemestermodel). Er is nu meer expliciete aandacht voor interdisciplinariteit, ethiek, flexibiliteit, aanpassingsvermogen, kortom, voor datgene wat de communicatieprofessional nodig heeft in de steeds sneller veranderende wereld.

Verder vindt het panel dat CO en hbo Creative Business (CB) zich vooral met hun intensieve samenwerking onderscheiden van andere CO- en CB-opleidingen. Het panel ondersteunt dan ook de ambitie om een lectoraat op het gebied van *storytelling* en toegepaste narratologie op te richten, waarmee de gedeelde, tijdloze kern stevig ingebed kan worden in de visie van de opleidingen. De samenwerking doet volgens het panel recht aan de huidige dynamiek op de arbeidsmarkt en geeft studenten bovendien de mogelijkheid een eigen, uniek profiel samen te stellen én desgewenst nog te switchen in de loop van de opleiding.

Tegelijkertijd blijft er aandacht voor de verschillen tussen de beide opleidingen. De huidige lectoren buigen zich momenteel, in overleg met de curriculumcommissie, onder andere over de herijking van de onderzoeksleerlijn in CO en CB.

Het werkveld is vertegenwoordigd in de Onderwijsadviesraad. Deze raad is nauw betrokken bij het onderwijs(ontwerp), maar kan nog groeien naar een meer strategische adviesrol.

De opleiding spant zich door samenwerking met internationale partners vooral in praktische zin in voor internationalisering. Het panel moedigt de opleiding aan om daar ook een vertaalslag van te maken naar de beoogde leerresultaten.

Het panel concludeert dat CO **voldoet** aan de criteria van standaard 1.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Het panel vindt het gerealiseerde niveau van de voltijd- en deeltijdafgestudeerden voldoende. Vijftien van de zestien eindwerken zijn volgens het panel op bachelorniveau.

Wel meent het panel dat de opleiding de studenten meer mag stimuleren om het beste uit zichzelf te halen voor wat betreft onderzoeksvaardigheden, reflectie en schriftelijk taalgebruik. De opleiding is zich daarvan bewust en heeft reeds passende maatregelen genomen. Zo zijn er aanpassingen doorgevoerd in de begeleiding en de beoordeling en is er in de nieuwe beoogde leerresultaten nu meer expliciete aandacht voor onderzoek, reflectie en taalvaardigheid. Bovendien kan de opleiding een beroep blijven doen op een ervaren, deskundige examencommissie.

Alumni van CO zijn tevreden oud-studenten en vinden gemakkelijk werk op niveau. Zelfs in de coronajaren was de dip in de werkgelegenheid voor CO-alumni van de HvA heel bescheiden.

Het panel concludeert dat CO **voldoet** aan de criteria van standaard 4.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel luidt op beide standaarden 'voldoet' en het eindoordeel is daarmee **positief**. Het panel adviseert de NVAO om de accreditatie van de opleiding te verlengen.

Namens het panel,
Groningen, 30 maart 2023



Mw. drs. B. (Brecht) van Eyndhoven
(voorzitter)



Mw. drs. B.E. (Barbara) Roemers
(secretaris)

3. INLEIDING

Instelling

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) is in 1993 ontstaan na de fusie van de Algemene Hogeschool Amsterdam en de Hogeschool van Amsterdam. De HvA telde na de fusie 17 instituten. In 2008 zijn de opleidingen thematisch gegroepeerd en zijn er op basis van deze indeling 7 faculteiten gevormd:

- Bewegen, Sport en Voeding
- Business en Economie
- **Digitale Media en Creatieve Industrie**
- Gezondheid
- Maatschappij en Recht
- Onderwijs en Opvoeding
- Techniek

De HvA biedt opleidingen aan op alle hbo-niveaus (associate degree, bachelor en master) en in verschillende varianten (voltijd, deeltijd, duaal), daarmee een brede, diverse studentenpopulatie bedienend.

Pilot instellingsaccreditatie

De HvA neemt deel aan de pilot instellingsaccreditatie van het ministerie van OCW. Instellingen die deelnemen aan deze pilot, mogen hun opleidingen op laten gaan voor een zogeheten “lichtere opleidingsbeoordeling”. Desbetreffende opleidingen stappen daarmee uit de visitatiegroep. Deze lichtere opleidingsbeoordeling betekent dat de opleiding verantwoording aflegt over twee NVAO-standaarden in plaats van vier: alleen standaard 1 (beoogde leerresultaten) en standaard 4 (gerealiseerde leerresultaten) worden beoordeeld¹. Ook de standaarden 2 en 3 worden beoordeeld door een panel van externe *peers*, maar de opleiding organiseert de beoordeling zelf en hoeft daarover niet aan de NVAO te rapporteren. Uitgebreidere informatie over deze pilot is te vinden op de website van de NVAO².

Faculteit

De Faculteit Digitale Media en Creatieve Industrie (FDMCI) leidt studenten op voor banen en ondernemerschap in media, communicatie, digitaal design, ICT en mode. De opleidingen zijn in vier clusters gegroepeerd:

- Fashion
- ICT
- Media en Communicatie
- Mediadesign

Hbo Communicatie is ondergebracht in het cluster Media en Communicatie van de FDMCI.

Opleiding

Sinds 2012 werkt de opleiding Communicatie nauw samen met Creative Business (toen nog Media Informatie en Communicatie), de andere bacheloropleiding in het cluster Media en Communicatie.

¹ Bij een beperkte opleidingsbeoordeling worden 4 standaarden beoordeeld en bij een uitgebreide opleidingsbeoordeling 11. Een uitgebreide beoordeling is van toepassing wanneer de instelling niet beschikt over het ITK-keurmerk.

² Zie: <https://www.nvao.net/nl/procedures/nederland/experiment-instellingsaccreditatie-met-lichtere-opleidingsaccreditatie>

4. OORDELEN PER STANDAARD

4.1 Beoogde leerresultaten

Standaard 1

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen en overwegingen

Doel van de opleiding

De hbo-bacheloropleiding Communicatie (CO) van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) leidt studenten in voltijd of deeltijd op tot communicatieprofessionals, gespecialiseerd in het regisseren van communicatie binnen en tussen 'netwerken'. Zulke netwerken zijn bedrijven, organisaties, merken, kortom alle plekken waar mensen samenwerken. Studenten *ontwerpen communicatie* van concept tot creatie. Ze *regisseren* het uiteindelijke verhaal en kennen het hele verhaal erachter: theorie, strategie en concept.

Afgestudeerden kunnen aan de slag in uiteenlopende communicatie- en voorlichtingsfuncties binnen organisaties met winstoogmerk (multinationals, reclamebureaus, adviesbureaus etc.) en zonder winstoogmerk (overheden, onderwijsinstellingen, hulporganisaties etc.).

De hbo-bacheloropleiding Creative Business (CB) (tot 2018 Media Informatie en Communicatie (MIC)) leidt studenten in voltijd of deeltijd op tot creatieve en ondernemende mediaprofessionals, gespecialiseerd in het ontwerpen, produceren, opleveren en vermarkten van content en media.

Ze *maken* het uiteindelijke verhaal: beeld, taal, code, video en audio. En ook zij kennen het verhaal erachter: theorie, strategie en concept.

Afgestudeerden gaan vaak aan de slag in uiteenlopende maak- en adviesfuncties binnen organisaties met winstoogmerk (commerciële omroepen, uitgeverijen, media(advies)bureaus etc.), maar kunnen ook terecht bij organisaties zonder winstoogmerk (publieke omroepen, zorginstellingen etc.) die specifieke digitale contentbehoefte hebben.

CO en CB hebben dus elk hun eigen doel en identiteit én werken tegelijkertijd al sinds 2012 samen. Ze worden met het oog op onderlinge samenhang en kruisbestuiving aangestuurd door één managementteam en geadviseerd door één adviesraad. Dit sluit aan op de bewegingen in het veld waar ook de grenzen tussen typische communicatieprofessionals en typische media(content)-professionals steeds meer vervagen.

CO en CB spreken van een gedeelde, tijdloze kern: communicatieprofessionals (CO-ers) en mediaprofessionals (CB-ers) leren verhalen te brengen die mensen in beweging brengen. De samenwerking tussen beide opleidingen betekent in de praktijk dat studenten elk hun eigen ideale mix kunnen samenstellen en zo met een individueel gekozen profiel afstuderen³.

³ Alle onderwijsonderdelen zijn daartoe geoormerkt (CO, CB of COCB). Er zijn voor wat betreft het aantal EC's minimeisen gesteld aan het afstuderen als CO-er (communicatieprofessional) en als CB-er (mediaprofessional). Sommige studenten studeren daardoor af met meer dan 240 EC, bijvoorbeeld als ze laat in het opleidingstraject besluiten om te switchen.

Het panel herkent de overeenkomsten en de verschillen in de profilering van de beide opleidingen en is enthousiast over de onderlinge, intensieve (en nog steeds unieke) samenwerking tussen CB en CO. Deze samenwerking reflecteert het steeds breder en interdisciplinairder wordende werkveld.

Landelijke opleidingsprofiel als basis

De hbo-bacheloropleidingen Communicatie hebben zich verenigd binnen het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen (LOCO). Het LOCO heeft in 2018/19 in overleg met de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Communicatieprofessionals Logeion het landelijke competentieprofiel van 2011 geactualiseerd.

Het landelijke competentieprofiel voor CO beschrijft zes kerngebieden: (1) Context en Strategie, (2) Doelgroep en Gedrag, (3) Concept en Creatie, (4) Planning en organisatie, (5) Overtuiging en Draagvlak en (6) Verbinding en begeleiding. Met betrekking tot deze kerngebieden moet de communicatieprofessional skills ontwikkelen op het gebied van: (a) onderzoekend vermogen, (b) innovatiekracht, (c) vermogen tot samenwerken, (d) reflectievermogen, (e) empathisch vermogen, (f) ethisch besef en (g) wendbaarheid. Verder moet de communicatieprofessional beschikken over kennis op het gebied van (i) *corporate* communicatie, (ii) marketingcommunicatie, (iii) media en concepting, (iv) onderzoek, (v) *accountability* en (vi) taal. De kerngebieden, skills en kennis zijn gekoppeld aan de Dublin descriptoren.

Dit landelijke profiel is de basis voor de opleiding. Daar zijn de HvA-kernwaarden⁴ Ethiek, Duurzaamheid, Diversiteit en verantwoorde Digitalisering aan toegevoegd. CO vat deze HvA-kleur krachtig in één zin samen: “De mens als wereldburger prevaleert boven de mens als klant en gebruiker”.

Van themasemestermodel naar stonesmodel

De opleiding bevindt zich in een transitie. Tot september 2022 werd in alle studiejaar gewerkt met het themasemestermodel. Daarna is de opleiding gestart met de stones. Jaar 1 en 2 worden nu verzorgd volgens het stonesmodel. In jaar 2023-24 wordt ook jaar 3 in stones gegeven en in 2024-25 jaar 4. Momenteel draaien de beide modellen dus naast elkaar: eerste- en tweedejaars krijgen stonesonderwijs, derde- en vierdejaars themasemesteronderwijs. (De eerste afstudeerders van het stonesmodel, worden dus verwacht aan het eind van jaar 2024-25.)

Beoogde leerresultaten themasemestermodel

Voor CO waren bij het themasemestermodel vijf beoogde leerresultaten geformuleerd: (I) Analyseren en onderzoeken, (II) Creëren en realiseren, (III) Ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid, (IV) Plannen en organiseren en (V) Representeren.

Beoogde leerresultaten stonesmodel

Voor CO zijn voor het stonesmodel vijf beoogde leerresultaten geformuleerd voor strategie. Deze zijn uniek voor CO. Ze hebben betrekking op (I) kennis en toepassingsvaardigheden aangaande communicatietheorie, -begrippen, -modellen, -terminologie etc., (II) bedenken van strategische oplossingen met betrekking tot multidisciplinaire communicatievraagstukken, (III) formuleren en vertalen van doelen naar strategie en exploitatie (communicatiestrategieën, -briefings, -concepten etc.), (IV) creëren van draagvlak en verbinding en (V) omgaan met onzekerheden zoals een ongespecificeerde of veranderende context.

Verder zijn er vijf beoogde leerresultaten geformuleerd voor productie. Ook deze zijn uniek voor CO. Ze hebben betrekking op (I) vertalen van doelstellingen naar mediaformats en content, (II) ontwerpen, produceren en evalueren van mediaformats en content op basis van onderzoek, (III) ontwikkelen van mediaformats en content aan de hand van een ontwerpcyclus, (IV) plannen, organiseren en uitvoeren van productieprocessen en (V) vermarkten en exploiteren van mediaformats en content.

⁴ Instellingsplan HvA 2021-2026

Voorts zijn er zes beoogde leerresultaten voor reflectie en onderzoek geformuleerd. Deze zijn identiek voor CO en CB. Ze hebben betrekking op (I) reflectief vermogen, (II) onderzoekende houding en onderzoekend vermogen, (III) samenwerken, (IV) communicatie (communiceren in netwerken en taalvaardig communiceren), (V) empathisch vermogen en (VI) ethisch besef.

De zestien beoogde leerresultaten zijn in een matrix (“kapstok”) navolgbaar gekoppeld aan de descriptors van ZelCom-niveau 3, NLQF-niveau 6 en aan de Dublin descriptors.

Per beoogd leerresultaat zijn criteria uitgewerkt voor tussenniveaus en voor het eindniveau waarmee de correlatie met het landelijk profiel en met de HvA-kernwaarden inzichtelijk is gemaakt.

Onderzoekers

De opleidingen CO en CB hebben grote namen in het relevante onderzoeksveld aan zich weten te binden, waaronder Marleen Stikker (oprichter van Waag cultureel research- en innovatiecentrum voor de ontwikkeling van nieuwe mediatoepassingen) en Geert Lovink (van Institute of Network Cultures dat onderzoek doet naar sociale media, zoekmachines, digitaal publiceren, internetverdienmodellen en de creatieve industrie).

De opleidingen werken samen met meerdere lectoraten waar relevant onderzoek uitgevoerd wordt, waaronder het lectoraat *Creative Media for Social Change* en het lectoraat *Visual Methodologies*. Verder ambiëren de opleidingen een lectoraat op het gebied van *storytelling* en toegepaste narratologie. Met verhalen als verbindende factor tussen CO en CB, vindt het panel dit een logische keus. Het panel adviseert daarbij om te sturen op coherentie, te beginnen met een heldere visie van FDMCI op samenhang en samenwerking tussen de bestaande lectoraten en op de toegevoegde waarde van dit nieuw op te richten lectoraat.

De lectoraten zijn klein in verhouding tot de studentenaantallen, maar lectoren spannen zich aantoonbaar in voor een rol van betekenis binnen de opleidingen. Zo houden ze zich onder andere bezig met herpositionering van onderzoek doen binnen de beide opleidingen (zie verder standaard 4).

Onderwijsadviesraad

CO en CB worden geadviseerd door de Onderwijsadviesraad (OAR), waarin vertegenwoordigers van het werkveld en oud-studenten zitten. De raad komt al jaren twee tot drie keer per jaar bijeen en de leden tonen een grote mate van betrokkenheid bij de inrichting van het onderwijs. De OAR speelt nog geen rol bij het evalueren van de beoogde leeruitkomsten.

Het panel stelt vast dat de OAR goed is ingebed in de onderwijsorganisatie en goed zichtbaar is. Wel vindt het panel dat de OAR nauwer betrokken moet worden bij de meer strategische vraagstukken. Juist omdat het werkveld steeds sneller verandert, is nauwe betrokkenheid van het werkveld bij het formuleren en herijken van beoogde leerresultaten wenselijk.

Internationalisering

Internationalisering neemt in het landelijke CO-profiel geen prominente plaats in. Mede in verband met de grootstedelijke context van Amsterdam en de sterk gemêleerde studentenpopulatie, vinden de HvA-opleidingen ruime aandacht voor internationale en interculturele aspecten wel belangrijk. De opleidingen onderhouden daarom sinds 2017 contacten met internationale partners, waaronder *S.I. Newhouse School for Public Communication* (Syracuse University in New York) de *Hochschule der Medien* in Stuttgart, Oxford Brookes University en de Danish School of Media and Journalism. De komende jaren gaat de opleiding zich inspannen om relaties op te bouwen met instellingen in Indonesië, Japan en Singapore. Ook de aanvraag voor een VIS⁵-subsidie en een COIL⁶-traject staan op de agenda. Het panel waardeert de aandacht voor internationalisering en moedigt de opleiding aan om een concrete vertaalslag daarvan te maken in de beoogde leerresultaten.

⁵ VIS = Virtuele Internationale Samenwerkingsprojecten: Nederlandse studenten doen vanuit Nederland internationale ervaring op.

⁶ COIL = Collaborative Online International Learning: docenten en studenten uit verschillende landen werken online samen.

Samenvattend oordeel

Het landelijke profiel, waarin beroepsvereisten en hbo-niveau zijn afgedekt, vormt voor CO het uitgangspunt, zowel voor de voltijdopleiding als voor de deeltijdopleiding. Met ethiek, diversiteit, duurzaamheid en verantwoorde digitalisering is een eigen HvA-kleur toegevoegd. Het panel vindt dat passend bij de HvA-identiteit en bij maatschappelijke ontwikkelingen.

De nieuwe beoogde leerresultaten (stonesmodel) vindt het panel een verbetering ten opzichte van de oude (themasemestermodel). Er is nu meer expliciete aandacht voor interdisciplinariteit, ethiek, flexibiliteit, aanpassingsvermogen, kortom, voor datgene wat de communicatieprofessional nodig heeft in de steeds sneller veranderende wereld.

Verder vindt het panel dat CO en CB zich vooral met hun intensieve samenwerking onderscheiden van andere CO- en CB-opleidingen. Het panel ondersteunt dan ook de ambitie om een lectoraat op het gebied van *storytelling* en toegepaste narratologie op te richten, waarmee de gedeelde, tijdloze kern stevig ingebed kan worden in de visie van de opleidingen. De samenwerking doet volgens het panel recht aan de huidige dynamiek op de arbeidsmarkt en geeft studenten bovendien de mogelijkheid een eigen, uniek profiel samen te stellen én desgewenst nog te switchen in de loop van de opleiding.

Tegelijkertijd blijft er aandacht voor de verschillen tussen de beide opleidingen. De huidige lectoren buigen zich momenteel, in overleg met de curriculumcommissie, onder andere over de herijking van de onderzoeksleerlijn in CO en CB.

Het werkveld is vertegenwoordigd in de Onderwijsadviesraad. Deze raad is nauw betrokken bij het onderwijs(ontwerp), maar kan nog groeien naar een meer strategische adviesrol.

De opleiding spant zich door samenwerking met internationale partners vooral in praktische zin in voor internationalisering. Het panel moedigt de opleiding aan om daar ook een vertaalslag van te maken naar de beoogde leerresultaten.

Alles overwegende komt het panel tot het oordeel dat CO **voldoet** aan de criteria van standaard 1.

4.2 Onderwijsleeromgeving

Standaard 2

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beheersen in voldoende mate de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze opleidingsspecifiek zijn.

Bevindingen, overwegingen en samenvattend oordeel

Niet van toepassing in verband met de lichtere opleidingsbeoordeling. (Zie Inleiding, pagina 4.)

4.3 Toetsing

Standaard 3

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen, overwegingen en samenvattend oordeel

Niet van toepassing in verband met de lichtere opleidingsbeoordeling. (Zie Inleiding, pagina 4.)

4.4 Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen en overwegingen

Afstuderen

Tot 2017 kon de student alleen afstuderen op basis van een scriptie. Sinds 2018 kunnen studenten afstuderen op een product, een onderzoek, een eigen onderneming of een project. De meeste studenten studeren af op een product, bijvoorbeeld een marketingplan, een *branding* plan, een voorlichtingscampagne etc. Het panel waardeert het brede palet aan afstudeervarianten dat de opleiding nu aanbiedt. De student kan daarmee in relatie tot de aanpak van een beroepsvraagstuk nog beter zijn persoonlijke, creatieve ei kwijt. Dat biedt studenten veel ruimte voor individuele profilering en voor gerichte voorbereiding op de arbeidsmarkt.

Het afstudeerniveau wordt gemeten aan de hand van twee onderdelen: de afstudeeropdracht (25 EC) en het eindassessment op basis van een portfolio (5 EC). Het ene onderdeel kan niet met het andere gecompenseerd worden; voor beide onderdelen moet een voldoende (5,5) behaald zijn, omdat bij de twee onderdelen deels verschillende competenties getoetst worden. De verdeling van de te toetsen competenties verschilt per afstudeervariant. Bij elke variant wordt elke competentie ofwel getoetst in de afstudeeropdracht ofwel in het eindassessment.

Afstudeeropdracht (25 EC)

Het panel heeft zestien eindwerkensets geselecteerd. (Er is gekozen voor zestien in plaats van vijftien, omdat dat behulpzaam was bij de verdeling over vier panelleden.) In de selectie zaten eindwerken van de voltijd- en de deeltijdopleiding. Ook is gelet op spreiding van cijfers en van afstudeervarianten.

Het panel vond alle eindwerken relevant voor het werkveld. Vijftien van de zestien vond het panel van bachelorniveau. In het ene eindwerk van de deeltijdopleiding dat niet van voldoende niveau was, vond het panel de onderzoekscomponent te zwak. Het panel hecht er belang aan te benoemen dat in de eindwerken waarvan het panel de voldoende wel verdedigbaar vond, het onderzoek ook vaak niet het sterkste onderdeel was. Het panel heeft daarbij de indruk dat sommige studenten onderpresteren. Anders gezegd: sommige zessen hadden met betere begeleiding (goede feedback en feedforward) mogelijk zevens kunnen worden. Bij een wat zwakkere onderzoeksvraag, wankelende onderbouwing van gekozen onderzoeksmethodes of een beperkt theoretisch kader, stuurt de begeleider soms laat bij. Daardoor raakt afstuderen met een hoger cijfer al vroeg in het proces uit beeld.

De afstudeerbegeleiding is inmiddels beter toegespitst op de afstudeeropdracht. Studenten kunnen nu workshops volgen over onderzoek doen en met hun vragen naar speciale afstudeersprekuren. Bij het schrijven van een afstudeervoorstel (bestaande uit een onderzoeksvraag, een vooronderzoek en een onderzoeksopzet) krijgen ze begeleiding van een 'voorstelbegeleider'.

Verder is de go/no-go-procedure aangescherpt: het afstudeervoorstel wordt beoordeeld door een onafhankelijke "go/no-go-commissie" waar de voorstelbegeleider niet in zit. Halverwege het traject vindt nog een go/no-go-beoordeling plaats. Ook dan beoordeelt een onafhankelijke beoordelaar, dus niet de afstudeerbegeleider, of de student verder kan op de ingeslagen weg.

Het panel vindt dat goede ontwikkelingen en adviseert om de examencommissie (die in de ogen van het panel uitstekend functioneert) nog vaker steekproeven te laten doen om te monitoren of de maatregelen effectief zijn.

Tijdens de visitatie komt verder naar voren dat de beide opleidingen in het nieuwe onderwijsmodel⁷ (ingevoerd in studiejaar 2022-23) koersen op een vast onderzoeksstappenplan in alle onderwijs-onderdelen. Het doel daarvan is studenten vanaf de eerste dag van de opleiding het belang van onderzoek te laten ervaren en hen daar goed in op te leiden. Tegelijkertijd denken de opleidingen na over explicitering van de verschillen tussen onderzoek doen binnen CO en binnen CB. Daar waar CO een langere traditie heeft op het gebied van klassiek onderzoek (met focus op het relateren van resultaten aan een theoretisch kader), heeft CB een sterker ontwerpgerichte onderzoeksvariant ("*design thinking*").

Het panel vindt het verstandig dat de opleidingen hierover nadenken en er gezamenlijk overleg over voeren. Het panel sluit zich aan bij de insteek van de opleidingen: gezamenlijk en generiek waar het kan, gescheiden en opleidings specifiek waar het een meerwaarde heeft met het oog op profilering, afstudeerniveau en aansluiting op de arbeidsmarkt.

Een ander punt waar het panel aandacht voor vraagt is het taalniveau van de eindwerken. De panelleden hebben geen eindwerken aangetroffen waarin het niveau van het Nederlands ondermaats was, maar het panel meent dat de lat hoger mag liggen voor opleidingen als CO en CB. De gedeelde kern – 'het verhaal' dat mensen in beweging brengt – vraagt om ambitieuze doelen op het gebied van taalgebruik. Het panel sluit zich daarmee ook aan bij de uitspraak van de alumni: "je moet aan het eind van de opleiding in ieder geval een goede tekst kunnen schrijven".

De opleidingen geven aan op dit punt steeds meer inspanningen te leveren. Met name de sterk gegroeide en diverse instroom maakt dat noodzakelijk. In overleg met het HvA-Taalteam is inmiddels een nieuwe taalnorm vastgesteld. Verder kunnen studenten terecht bij het taaloket en bij taalsprekuren van docenten. En er zijn taalworkshops en taalkennisclips voor studenten. Het panel vindt dat de opleidingen veel doen om hun studenten te ondersteunen bij het verbeteren van hun taalniveau en adviseert om ook hier de examencommissie te blijven betrekken bij het monitoren van de effectiviteit van de maatregelen.

Eindassessment (5 EC)

De student reflecteert in zijn portfolio op zijn eigen handelen aan de hand van de STARR⁸-methode. In het eindassessment wordt het portfolio van de student besproken. Het panel stelt bij de portfolio's hetzelfde vast als bij de eindwerken: bij sommige studenten lijkt sprake te zijn van onderprestatie. Sommige zessen hadden mogelijk zevens kunnen worden als studenten beter begeleid waren bij effectief reflecteren. Een chronologische beschrijving van handelingen moet leiden tot reflectie op handelen en gedrag en uiteindelijk tot reflectie op competentie-ontwikkeling. Het panel heeft dat niet in alle portfolio's gezien en meent dat sommige portfolio's daardoor wat diepgang missen.

Dat gezegd hebbende, vindt het panel wel dat de portfolio's en bijbehorende beoordelingen voldoen aan de criteria van de opleidingen. De STARR-methode is niet expliciet richtinggevend voor wat betreft reflectie op competentie-ontwikkeling. Mogelijk verdient de tweede R in STARR een nadere uitwerking voor de opleiding.

⁷ De eindwerken die het panel bestudeerd heeft, waren van afstudeerders van het themasemestermodeel; pas in 2024-25 worden de eerste afstudeerders van het stonesmodel verwacht.

⁸ STARR staat voor situatie, taak, actie, resultaat en reflectie. Dit is een veel gebruikte methode voor reflectie op eigen handelen.

Alumni, OAR en arbeidsmarkt

Alumni spreken lovend over de opleiding en geven aan dat hun opleiding goed aansluit op de beroepspraktijk in de grootstedelijke context. Ze zijn vooral enthousiast over de “externe” docenten die vanwege specifieke expertise ingehuurd worden. Ze geven aan dat ze van deze docenten belangrijke specialistische kennis en vaardigheden meegekregen hebben in relatie tot hun huidige baan.

Verder geven alumni aan de kenmerkende HvA-kleuring over de volle breedte van de opleiding ervaren te hebben. Zo zijn ze tijdens de opleiding zowel binnen de HvA als tijdens stages veelvuldig met ethische dilemma’s geconfronteerd. En diversiteit zit volgens de alumni in alle vezels van de HvA. Diversiteit is volgens hen overal zichtbaar en voelbaar en de reden dat studenten en docenten zich thuis voelen op de HvA.

Ook de werkveldvertegenwoordigers in de OAR herkennen de HvA-kleuring en geven aan dat studenten steeds bewuster maatschappelijk verantwoorde keuzes maken en zich in toenemende mate als verantwoordelijk wereldburger gedragen. De OAR-leden merken dat bijvoorbeeld aan de afnemende populariteit van werkgevers als KLM en Shell.

Tips van de alumni hebben vooral betrekking op wat ze zelf de hoe-en-waarom-vragen noemen. De opleiding zou meer aandacht mogen besteden aan het doorgronden van gedrag en reacties van klanten/gebruikers/ontvangers. Hoe ze reageren, hoe je daar zelf professioneel en effectief op kunt acteren en vooral de vraag waarom ze doen zoals ze doen, mag volgens de alumni meer aandacht krijgen in de opleiding.

Tips van de OAR hebben vooral betrekking op aandacht voor “bezinning”. Regelmatig en goed analyseren tijdens het creatieproces is belangrijk. Sommige OAR-leden merken op dat bij sommige studenten de wil om te communiceren soms sterker is dan de wil om stil te staan, terug te kijken en te reflecteren.

Alumni en OAR-leden bevestigen hiermee in hun eigen woorden dat er nog winst te halen is voor wat betreft het niveau van onderzoek doen en reflecteren.

De werkgelegenheid voor CO-ers is uitstekend. Nagenoeg iedereen vindt binnen drie maanden na het afstuderen werk op hbo-niveau. Zelfs in de twee coronajaren was de dip in de werkgelegenheid voor net-afgestudeerden zeer bescheiden.

Samenvattend oordeel

Het panel vindt het gerealiseerde niveau van de voltijd- en deeltijdafgestudeerden voldoende. Vijftien van de zestien eindwerken zijn volgens het panel op bachelorniveau. Wel meent het panel dat de opleiding de studenten meer mag stimuleren om het beste uit zichzelf te halen voor wat betreft onderzoeksvaardigheden, reflectie en schriftelijk taalgebruik. De opleiding is zich daarvan bewust en heeft reeds passende maatregelen genomen. Zo zijn er aanpassingen doorgevoerd in de begeleiding en de beoordeling en is er in de nieuwe beoogde leerresultaten nu meer expliciete aandacht voor onderzoek, reflectie en taalvaardigheid. Bovendien kan de opleiding een beroep blijven doen op een ervaren, deskundige examencommissie.

Alumni van CO zijn tevreden oud-studenten en vinden gemakkelijk werk op niveau. Zelfs in de coronajaren was de dip in de werkgelegenheid voor CO-alumni van de HvA heel bescheiden

Alles overwegende komt het panel tot het oordeel dat CO **voldoet** aan de criteria van standaard 4.

Hogeschool van Amsterdam Hbo-bacheloropleiding Communicatie Voltijd en Deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	N.v.t.
Standaard 3. Toetsing	N.v.t.
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindoordeel	Positief

Programma

Maandag 30/01	Bezoekdag 1
Tijd	Beschrijving programmaonderdeel
0930-1000	Inloop en ontvangst
1000-1030	Besloten voorbespreking panel
1030-1115	Sessie 1: Management
1115-1130	Besloten overleg panel
1130-1215	Sessie 2: Onderwijsadviesraad en werkveld
1215-1230	Besloten overleg panel
1230-1315	Sessie 3: Lectoren en docent-onderzoekers
1315-1400	Besloten overleg panel inclusief lunch
1400-1445	Rondleiding en bezoek aan ontwikkeldag onderwijs
1445-1500	Besloten overleg panel

Dinsdag 31/01	Bezoekdag 2
Tijd	Beschrijving programmaonderdeel
0930-1000	Inloop en ontvangst
1000-1030	Besloten voorbespreking panel
1030-1115	Sessie 4: Examencommissie en afstudeercoördinatoren
1115-1130	Besloten overleg panel
1130-1215	Sessie 5: Studenten en alumni
1215-1300	Besloten overleg panel inclusief lunch
1300-1345	Sessie 6: Stagecoördinatoren
1345-1400	Besloten overleg panel
1400-1430	Sessie 7: Management (<i>pending issues</i>)
1430-1500	Besloten overleg panel (voorbereiding terugkoppeling)
1430-1500	Besloten overleg panel
1500-1530	Terugkoppeling (plenair)

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het panel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de opleiding is uitgegaan van het NVAO-protocol **Beoordeling opleiding met lichtere opleidingsaccreditatie – Experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie** – Nadere uitwerking van 1 februari 2019. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij het beoordelen moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen. De secretaris heeft dit protocol onder het panel verspreid en de aandacht gevestigd op de verschillen met het reguliere NVAO-beoordelingskader.

De secretaris en de voorzitter hebben in de periode van november 2022 tot en met februari 2023 intensief contact gehad. Alle zeven kernbekwaamheden zoals die in het NVAO-profiel van de voorzitter (versie januari 2016) zijn opgenomen, zijn op enig moment aan bod gekomen en in verband gebracht met de visitatie van de te beoordelen opleiding.

Op 14 december 2022 heeft de opleiding de geselecteerde eindwerken verspreid via SURFfilesender.

Op 14 december 2022 heeft de secretaris de rest van de documentatie (zelfevaluatie, bijlagen, dagprogramma en een voorbereidingsinstructie) verspreid onder de panelleden.

Op basis van de door de opleiding geleverde documentatie heeft het panel zich een beeld kunnen vormen van de opleiding. Alle panelleden hebben vervolgens een “eerste-indrukken-formulier” ingevuld met observaties aangaande standaard 1 en 4. De inhoudelijk deskundigen (waaronder de voorzitter) hebben ook hun overwegingen en oordeel met betrekking tot de eindwerken gedeeld. De secretaris heeft op 13 januari 2023 de eerste-indrukken-formulieren samengevoegd en deze compilatie onder de panelleden verspreid. De compilatie van de eerste-indrukken-formulieren vormde de basis voor het vooroverleg dat plaatsvond op 16 januari 2023.

Het panel heeft in totaal van 16 alumni de sets van studentproducten en beoordelingen bestudeerd.

Er is gekozen voor 16 in plaats van 15, omdat dat het verdelen over vier panelleden vereenvoudigde.

Bij de steekproef is gelet op spreiding van cijfers, afstudeeronderwerpen en afstudeervormen. In de steekproef zaten zowel eindwerken van de voltijdvariant als van de deeltijdvariant. Omdat er in 2022 niemand is afgestudeerd binnen de CO-deeltijdvariant, zijn eindwerken van het jaar daarvoor geselecteerd.

De visitatie op 30 en 31 januari 2022 was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de beoogde leerresultaten (standaard 1) en de gerealiseerde leerresultaten (standaard 4) van het programma om tot een gewogen oordeel op deze beide standaarden te komen.

Tijdens de visitatie zijn tevens ontwikkelgesprekken over standaard 2 en 3 gevoerd met diverse gremia. Daarbij zijn onder andere de herijkte visie op onderwijs en het daaruit voortgekomen nieuwe onderwijsmodel aan bod gekomen.

Beslisregels

De NVAO-Beslisregels Accreditatie in acht nemend, beoordeelt het panel de beide standaarden afzonderlijk met ‘voldoet’ of ‘voldoet niet’. De secretaris heeft in opdracht van het panel de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgenomen in het protocol **Beoordeling opleiding met lichtere opleidingsaccreditatie – Experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie** – Nadere uitwerking van 1 februari 2019.

Visitatierapport

De secretaris heeft een conceptrapport opgesteld naar aanleiding van de visitatie. Die rapportversie is op 10 februari 2023 voorgelegd aan een collega-secretaris. Deze onafhankelijke tegenlezer is niet bij de visitatie betrokken geweest en heeft geen banden met de opleiding. Dit is een vereiste vanuit de HvA; alle rapporten die gedurende de pilot instellingsaccreditatie opgeleverd worden door zelfstandige, onafhankelijke secretarissen (dus niet werkend in opdracht van een evaluatiebureau, maar rechtstreeks ingehuurd door de instelling) worden tegengelezen door een eveneens onafhankelijke collega-secretaris. De tegenlezer heeft het rapport gecontroleerd op de navolgbaarheid van de oordelen. De secretaris heeft de input van de tegenlezer verwerkt en op 17 februari 2023 is het rapport voorgelegd aan de voorzitter. De secretaris heeft de input van de voorzitter verwerkt en het rapport aan de panelleden voorgelegd op 23 februari 2023. Na het verwerken van deze input, heeft de voorzitter het rapport inhoudelijk vastgesteld op 27 februari 2023. Diezelfde dag is het rapport voorgelegd aan de opleiding ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 23 maart 2023 gereageerd en de secretaris heeft de feitelijke onjuistheden gecorrigeerd. De voorzitter heeft het definitieve rapport vastgesteld en de secretaris heeft het definitieve rapport naar de opleiding verzonden op 30 maart 2023.

Verslag ontwikkelgesprek

De secretaris heeft separaat van het visitatierapport een verslag van de ontwikkelgesprekken opgesteld. Dit rapport heeft dezelfde routing doorlopen als het visitatierapport. Ook de definitieve versie van het verslag is op 30 maart 2023 opgeleverd.

Overzicht bestudeerde documenten
Zelfevaluatie opleiding (gecombineerde zelfevaluatie B Communicatie en B Creative Business)
Studentenhoofdstuk
Eindwerken ⁹ en beoordelingsformulieren, inclusief afstudeerhandleiding
Bijlagen bij Zelfevaluatie:
Hoofdbijlagen Herijking op Standaard 2/3 Overzicht gespreksdeelnemers zelfevaluatie Overzicht opdrachtgevers voor modules Overzicht internationale partners
Algemene documenten Rapport HvA hbo-ba Communicatie Rapport HvA hbo-ba Media Informatie en Communicatie Rapport Midterm Review 2021 Internationalisering 2017-2022 Landelijk opleidingsprofiel Creative Business Landelijk opleidingsprofiel Communicatie Een verhaal met twee helden – DNA-document CO CB Visie en onderbouwing Stones Visie op onderzoek in het Stones-model HBO-monitor 2021 Media Informatie en Communicatie HBO-monitor 2021 Communicatie Overzicht Leden Onderwijsadviesraad CO en CB NVAO Nadere uitwerking beoordeling_opleiding_met lichtere opleidingsbeoordeling FDMCI-fundament jaarplan BOKSA per impactgebied Kwantitatieve gegevens instroom, uitval, diploma Opleidingsniveau van docenten CO en CB Resultaten NSE 2022 Communicatie Voltijd Resultaten NSE 2022 Creative Business Voltijd Resultaten NSE 2022 Creative Business Deeltijd
Afstudeerhandleidingen en formulieren Creative Business Handleiding CB Afstudeervariant Product 2021-2022 Beoordelingsformulier CB Afstudeervariant Product blok 3 2021-2022 Docentinstructie CB Afstudeervariant Product 2021-2022 Handleiding CB Afstudeervariant Onderzoek blok 3 2021-2022 Beoordelingsformulier CB Afstudeervariant Onderzoek blok 3 2021-2022 Handleiding CB Afstudeervariant Onderneming blok 3 2021-2022 Beoordelingsformulier CB Afstudeervariant Onderneming blok 3 en 4 2021-2022 Handleiding CB Afstudeervariant Project blok 3 2021-2022 Beoordelingsformulier CB Afstudeervariant Product 2021-2022
Afstudeerhandleidingen en formulieren Communicatie Handleiding CO Afstudeervariant Product – Inspirationfase 2021-2022 Handleiding CO Afstudeervariant Product – Ideationfase 2021-2022 Handleiding CO Afstudeervariant Product – Implementationfase 2021-2022 Beoordelingsformulier CO Afstudeervariant Product 2021-2022 Docenthandleiding CO Afstudeervariant Product – Ideationfase 2021-2022 Docenthandleiding CO Afstudeervariant Product – Inspirationfase 2021-2022 Docenthandleiding CO Afstudeervariant Product – Implementationfase 2021-2022 Handleiding CO Afstudeervariant Onderzoek blok 3 2021-2022 Beoordelingsformulier CO Afstudeervariant Onderzoek 2021-2022 Beoordelingsformulier CO Afstudeervariant Onderneming 2021-2022 Handleiding CO Afstudeervariant Onderneming 2021-2022

⁹ In verband met de AVG zijn namen, studentnummers en titels van de eindwerken niet opgenomen in deze rapportage. Ze zijn wel bekend bij de secretaris van het panel.

Handleiding en formulieren Eindassessments CO en CB

Modulehandleiding Eindassessments CO en CB blok 3 2021-2022
Beoordelingsformulier Eindassessment CB 2021-2022
Beoordelingsformulier Eindassessment CO 2021-2022
STARR-formulier Eindassessment

Competenties en eindniveaus

Competenties CO en MIC 21 juni 2016
Competenties CO
Competenties CB
Eindkwalificaties CO-CB met kapstok
Korte handleiding niveaubeschrijvingen CO+CB

Verslagen van de Onderwijsadviesraad (OAR)

190319 Verslag werksessie OAR
190618 Verslag inspiratieontbijt
191126 Verslag inspiratieontbijt OAR
200303 Verslag inspiratieontbijt OAR
200616 CONCEPT. Verslag inspiratieontbijt OAR
201124 Verslag inspiratieontbijt
210303 Miro board – compacte versie
210303 Verslag OAR-overleg
210527 Verslag OAR-overleg
211012 Verslag OAR
220216 CONCEPT. Verslag OAR
221102 concept Verslag OAR

Naam	Korte beschrijving
Drs. B. (Brecht) van Eyndhoven (voorzitter)	Adviseur, bestuurder en cultureel ondernemer Eigenaar Mediamente Voorzitter bestuur Fablab Groningen
Lic. Rer. Publ. C.T. (Claudia) Diers-Lienke (lid)	Head of Internationalisation at Faculty of Management & Organisation, Haagse Hogeschool Senior Lecturer bij de Haagse Hogeschool International Communication Management (English) + Communicatie (Nederlands)
Dr. M.R. (Migchiël) van Diggelen (lid)	Lector Design-based Education NHL Stenden Leeuwarden
Drs. L. (Lotte) Volz (lid)	Programmamanager Samen Digitaal Hogeschool Utrecht
M. (Maartje) van Wel (studentlid)	Student bachelor Communicatie Hogeschool Utrecht
Drs. B.E. (Barbara) Roemers (secretaris)	NVAO-gecertificeerd secretaris

Op 17 oktober 2022 heeft de NVAO de samenstelling goedgekeurd van het panel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Communicatie en de hbo-bacheloropleiding Creative Business aan de Hogeschool van Amsterdam.

Alle panelleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ondertekend. Hierin verklaren zij gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de visitatie geen zakelijke en geen persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken opleidingen, anders dan in het kader van de werkzaamheden als panellid ten behoeve van de visitatie van de bacheloropleiding Communicatie en de bacheloropleiding Creative Business van de Hogeschool van Amsterdam. Deze onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring zijn in het bezit van de Hogeschool van Amsterdam (die zelf het panel bij de NVAO heeft voorgedragen) en van de NVAO.

Afkorting	Toelichting
AO	Afstudeeropdracht
CB	Creative Business
CO	Communicatie
EA	Eindassessment
FDMCI	Faculteit Digitale Media en Creatieve Industrie
LOCO	Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen
MIC	Media Informatie en Communicatie (voorloper huidige opleiding Creative Business)
OAR	Onderwijsadviesraad (bestaande uit werkveldvertegenwoordigers en alumni)

Edu van nu
onderwijsdiensten

Marelaan 37
2341 LB Oegstgeest
06 4517 3824
info@eduvannu.nl

